

De kracht van de ondernemer?

De Kracht van de Ondernemer in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg

Colofon

Titel

De kracht van sociaal ondernemen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg

Auteurs

Thijs Geijer (Rabobank Nederland)
Anouk Smeltink-Mensen (Rabobank Nederland)
Willem van der Velden (Rabobank Nederland)

Eindredactie

Enrico Versteegh (Rabobank Nederland)

Vormgeving

Knijnenburg Producties

Druk

Blomsma Print & Sign

Publicatiedatum

30 november 2011

In opdracht van

Rabobank Vlietstreek-Zoetermeer
Kamer van Koophandel Den Haag
Gemeente Zoetermeer
Gemeente Leidschendam-Voorburg

Contactadressen

Rabobank Vlietstreek-Zoetermeer
Eleanor Rooseveltlaan 29
Postbus 21, 2700 AA Zoetermeer
(079) 317 17 17 / (079) 317 17 61 (bedrijven)

Kamer van Koophandel Den Haag, Kantoor Zoetermeer
Dublinstraat 26
2713 HS Zoetermeer
(088) 588 83 31

Blijf ons volgen via Twitter
(KrachtvandeO) en
www.dekrachtvandeondernemer.nl

© Rabobank Nederland, 2011

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande toestemming van RabobankNederland.

No part of this publication may be reproduced in any form by print, photo print, microfilm or any other means without written permission by Rabobank Nederland.

de Kracht van de Ondernemer

De kracht van sociaal ondernemen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg

 Economische Thermometer 2010
Thema: Sociaal ondernemen

Wat is de Kracht van de Ondernemer?

De kracht van sociaal ondernemen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg

Inleiding

De kracht van sociaal ondernemen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg is een gezamenlijk onderzoek van Rabobank Vlietstreek-Zoetermeer, de Kamer van Koophandel Den Haag en de gemeenten Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg. In deze studie brengen we traditiegetrouw de economische prestaties van het regionale bedrijfsleven in kaart. Thema dit jaar is sociaal ondernemen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg. Hierbij ligt de focus op de arbeidsmarkt.

Mede door de groei van de beroepsbevolking hebben we de afgelopen decennia kunnen bouwen aan een zeer welvarende samenleving. Door vergrijzing en ontgroening neemt het aantal mensen in

Regionaal-Economische Thermometer 2010

Met de Regionaal-Economische Thermometer vergelijken we de economische prestaties van een regio met die van Nederland als geheel. Daarbij kijken we zowel naar economische kracht als naar economische groei. De economische kracht is gebaseerd op het rendement op eigen vermogen, de investeringsratio, de arbeidsproductiviteit en de werkgelegenheidsfunctie van het bedrijfsleven in een regio. De score voor economische groei komt voort uit de winstgroei, de productiegroei, de investeringsgroei en de arbeidsvolumegroei. Daarbij is de score voor Nederland vastgesteld op 6,0.

Voor het grootste deel van het Nederlandse bedrijfsleven stond 2010 in het teken van (voorzichtig) economisch herstel dat met name werd gedragen door het aantrekken van de wereldhandel. Het tempo van het herstel verschilde sterk per regio. De regio's met een groot belang van exportgeoriënteerde sectoren (zoals Groot-Amsterdam) profiteerden als eerste en deden het goed in 2010. De regio Den Haag (met veel overheidsdiensten) en het deelgebied Vlietstreek-Zoetermeer bleven in 2009 enigszins beschut voor de krimp. In 2010 zakte de regio echter terug omdat de prestaties van het bedrijfsleven minder waren dan elders in ons land.

De economische prestatie van het bedrijfsleven in Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer is in 2010 weer iets teruggezaakt ten opzichte van Nederland. Dit komt doordat andere gebieden in ons land sterker wisten te profiteren van het (inter)nationale herstel. Het rapportcijfer van Leidschendam-Voorburg daalde naar een 5,1 en in Zoetermeer daalde het cijfer naar een 5,4. Op de ranglijst van gemeenten in de regio Den Haag neemt Zoetermeer de 18e plaats

de werkende leeftijd af. Dit kan leiden tot krapte op de arbeidsmarkt en vormt een potentiële rem op de economische ontwikkeling. Om welvarend te blijven, zullen we dan ook moeten zorgen dat we zoveel mogelijk mensen aan de arbeidsmarkt binden en actief houden. Sociaal ondernemerschap kan hier aan bijdragen. Op basis van een uitgebreide analyse van de regionale arbeidsmarkt en interviews met ondernemers laten we zien dat sociaal ondernemen meer oplevert, voor uzelf, voor uw bedrijf en voor de samenleving als geheel.

Voor de uitgebreide analyse en de uitwerking van de interviews verwijzen we u naar het volledige onderzoeksrapport dat is te vinden op: www.dekrachtvandeondernemer.nl

in en blijft Leidschendam-Voorburg staan op de 22e plaats ondanks een lager rapportcijfer.

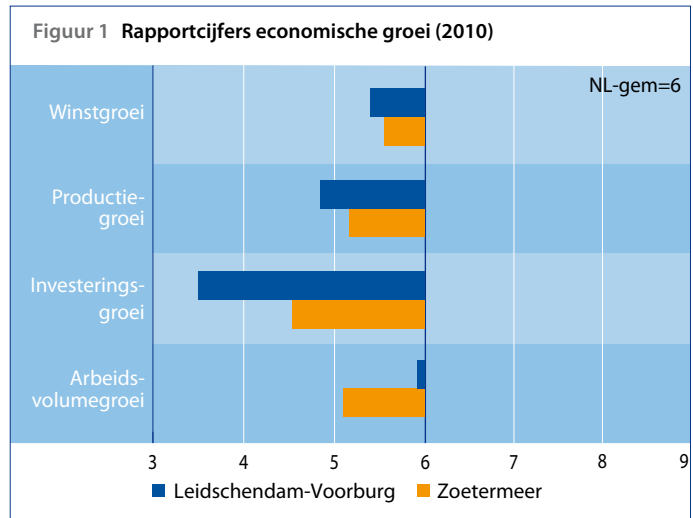
Tabel 1 Rapportcijfer economische prestatie en positie gemeenten regio Den Haag (2010)

	2010	
	Rang	Prestatie
Pijnacker-Nootdorp	1	6,7
Lansingerland	2	6,6
Den Haag	3	6,5
Boskoop	4	6,4
Alphen aan den Rijn	5	6,4
Westland	6	6,3
Midden-Delfland	7	6,1
Leiderdorp	8	6,1
Noordwijk	9	6,1
Voorschoten	10	6,0
Delft	11	5,9
Leiden	12	5,9
Rijswijk	13	5,7
Oegstgeest	14	5,6
Nieuwkoop	15	5,5
Hillegom	16	5,5
Noordwijkerhout	17	5,4
Zoetermeer	18	5,4
Kaag en Braassem	19	5,3
Wassenaar	20	5,2
Rijnwoude	21	5,2
Leidschendam-Voorburg	22	5,1
Lisse	23	5,1
Katwijk	24	4,9
Zoeterwoude	25	4,7
Teylingen	26	4,6
Bodegraven	27	4,5

Bron: Rabobank

Economische groei

De economische groei in de regio Vlietstreek-Zoetermeer lag in 2010 op een lager niveau dan in de rest van Nederland. In Zoetermeer daalde het rapportcijfer van een 6,5 naar een 5,1; in Leidschendam-Voorburg van een 6,3 naar een 4,9. Op alle vier de groei-indicatoren scoren de beide gemeenten onder het landelijke gemiddelde. Dit is met name het geval bij de investeringsgroei, een beeld dat ook in voorgaande onderzoeken naar voren is gekomen. We kunnen dan ook constateren dat de extra aandacht die we vorig jaar aan het belang van investeringen hebben gegeven, zich nog niet heeft uitbetaald. Maar wellicht vraagt dat een iets langere adem en het economisch klimaat en de vertrouwensindicatoren hebben uiteraard ook niet echt meegezet.

Bron: Rabobank

Economische kracht

De economische kracht van de regio Vlietstreek-Zoetermeer kwam in 2010 iets onder het landelijke gemiddelde uit. In Leidschendam-

Thema: Sociaal ondernemen

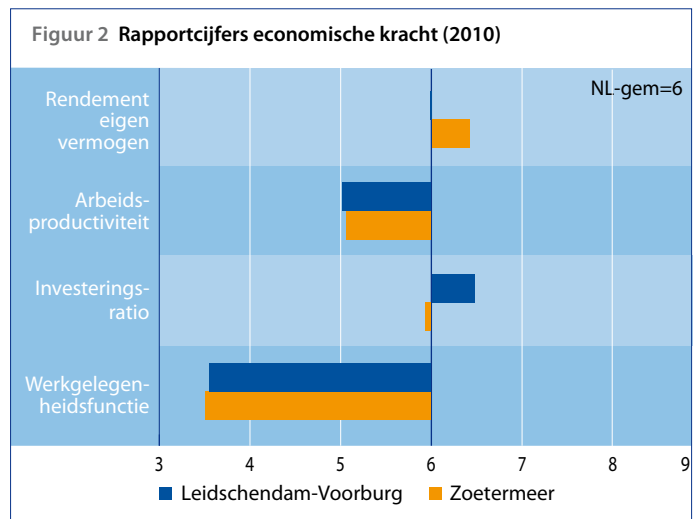
De themastudie 'De kracht van sociaal ondernemen in Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg' is uitgevoerd aan de hand van een kwantitatieve analyse van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, gesprekken met arbeidsmarktdeskundigen en interviews met ondernemers.

Het aanbod van arbeid

Het bedrijfsleven in Vlietstreek-Zoetermeer opereert in een regionaal georiënteerde arbeidsmarkt. De regio Haaglanden wordt gekenmerkt door veel pendel- en bedrijven vissen uit het arbeidsaanbod in de gehele regio.

In beide gemeenten is de arbeidsparticipatie hoog in alle leeftijds-klassen. Zowel mannen als vrouwen participeren gemiddeld meer dan elders in Nederland. Er is daardoor relatief minder onbenut po-

Voorburg ging het rapportcijfer van een 5,2 naar een 5,4. In Zoetermeer daalde het cijfer van een 6,1 naar een 5,6. Vooral op de arbeidsproductiviteit en de werkgelegenheidsfunctie scoren de twee gemeenten minder dan het landelijke gemiddelde.

Bron: Rabobank

Vooruitzichten 2011-2012

De Rabobank voorziet dat de economische groei in 2011 uitkomt op 1,75 procent. In 2012 loopt dit terug tot 1 procent doordat de overheid minder gaat uitgeven en de investeringen van private partijen minder hard stijgen dan in 2011 het geval was.

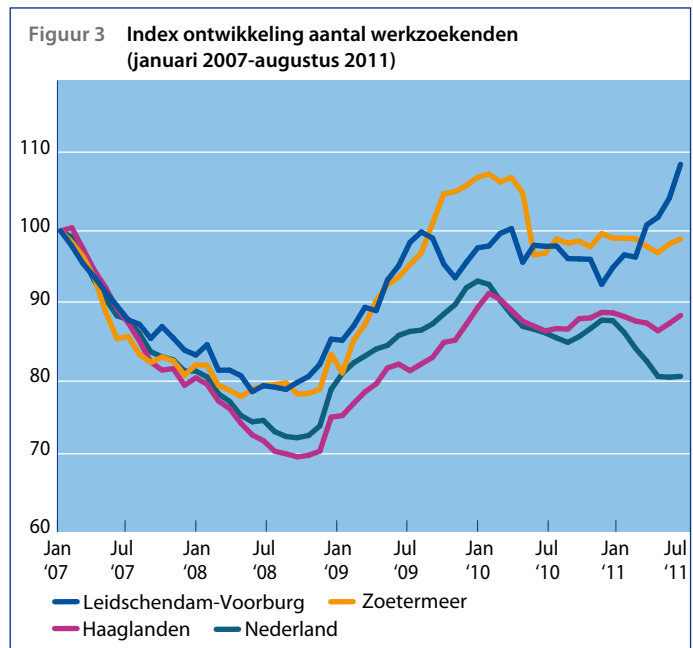
Landelijk lag de werkloosheid in 2010 op 5,5 procent. In 2011 komt deze naar verwachting uit op 5 procent om in 2012 weer licht op te lopen naar 5,25 procent. De licht oplopende werkloosheid is het gevolg van het feit dat het arbeidsaanbod vermoedelijk iets gaat toenemen terwijl de werkgelegenheid maar beperkt groeit.

Thema: Sociaal ondernemen

tentieel dan elders in ons land. Anders gezegd: de arbeidsreserves zijn relatief beperkt. In de periode 2008-2010 nam het aantal werkzoekenden landelijk en regionaal wel sterk toe. De positieve omslag die we landelijk hebben gezien vanaf 2010, herkennen we niet in

Vlietstreek-Zoetermeer. Daar is het totale aantal werkzoekenden het afgelopen jaar nauwelijks afgenomen (figuur 3). Daarnaast zal de krimp van de Rijksverheyden naar alle waarschijnlijkheid ook terug te zien zijn in de instroom van het aantal werkzoekenden in de komende jaren.

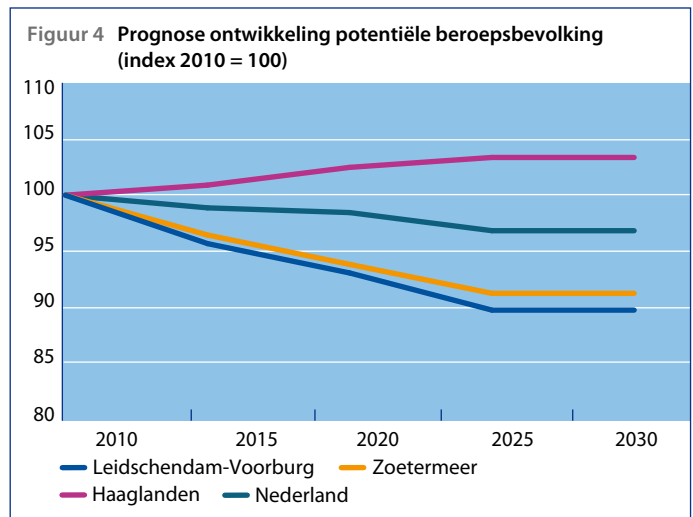

Bron: UWV Werkbedrijf, bewerking Rabobank

Door conjuncturele ontwikkelingen zit er op de korte termijn nog potentie in het arbeidsaanbod. Figuur 4 laat echter zien dat de potentiële beroepsbevolking in Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer al krimpt.

Gert Jongerius (directeur Jongerius Bakker/voorzitter stichting MVO Zoetermeer): "Leeftijd is nooit een reden om iemand niet aan te nemen"

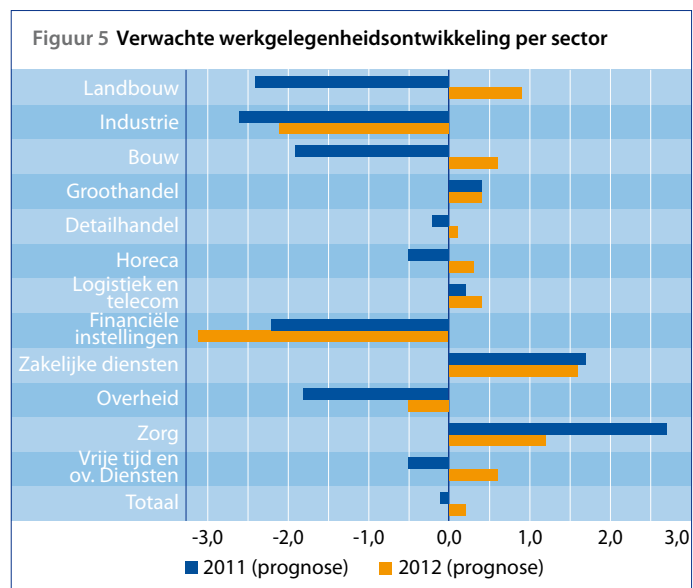
Alwin Voogel (Vestigingsmanager Het GOED Leidschendam-Voorburg): "We willen dat onze medewerkers meer open in de samenleving staan"

Bron: Abf Research, bewerking Rabobank

De vraag naar arbeid

De groeiverwachting voor de Nederlandse economie is gematigd. Als gevolg hiervan is er nauwelijks sprake van banengroei. De voor-naamste groei zit in de zorg en de zakelijke dienstverlening. Voor industrie, bouw (2011), financiële instellingen en overheid wordt een daling van het aantal arbeidsplaatsen voorzien (figuur 5). Als we de landelijke verwachtingen voor sectoren en achterliggende branches toepassen op de structuur van de werkgelegenheid in de twee gemeenten dan blijft het aantal banen in Zoetermeer stabiel. Leidschendam-Voorburg profiteert naar verwachting wat meer van de groei in de zakelijke diensten en de zorg en vertoont een lichte groei.

Bron: Rabobank/EIM

Nicolette Mak (Directeur Valid Group): "Bedrijven die nu actief aan diversiteit werken, zijn beter voorbereid op de toekomst"

De krapte op de arbeidsmarkt

Door de vergrijzing bestaat er een serieuze kans dat de Nederlandse economie op de middellange termijn te maken krijgt met een situatie waarbij het arbeidsaanbod te kort zal schieten. In welke sectoren en branches er problemen ontstaan, ligt aan de combinatie van economische groei en vergrijzing. In verschillende deelsegmenten van de arbeidsmarkt zullen er tekorten optreden. Voor ondernemers kan dit een rem op hun groeiambities en een bedreiging voor de continuïteit van hun bedrijf betekenen.

Werkgevers kunnen eventuele krapte op verschillende manieren voor zijn oplossen. Het onderzoek toont diverse opties. De inzet van het beschikbare arbeidspotentieel onder alloctonen, jongeren, vrouwen, ouderen en mensen met een arbeidsbeperking is hier een van. Ook kunnen ondernemers door scholing en training de toekomstige inzetbaarheid en de productiviteit van hun huidige personeel vergroten en er voor zorgen dat werknemers meer uren gaan werken.

Sociaal ondernemerschap in de praktijk

Vanuit hun sociale betrokkenheid bieden de geïnterviewde ondernemers werk aan mensen met een achtergestelde positie op de arbeidsmarkt. Op die manier geven zij uiting aan de diversiteit van onze samenleving. Voldoening speelt daarbij een grotere rol dan geld maar zonder financiële tegemoetkoming van de overheid ligt er een (te) groot gat tussen kosten en opbrengsten, omdat deze groep meer begeleiding en aandacht vraagt.

De belangrijkste succesfactoren bij de inzet van werknemers met een arbeidsbeperking zijn volgens hen:

- Een goede begeleiding op de werkvloer;
- Inlevingsvermogen van de ondernemer in de situatie en de mogelijkheden van de werknemer;
- De drive om maatschappelijk verantwoord te ondernemen;
- De mogelijkheid om vanuit de overheid steun te krijgen.

Hans van Hoven (Directeur Blomsma Print&Sign): "De achterliggende gedachte voor ons MVO-beleid is dat je als ondernemer niet alleen bent op deze wereld"

Petra van der Vliet (P&O-manager Hoogvliet supermarkten): "Motivatie moet vooral uit het hart komen, niet uit de portemonnee"

Laura Huijsman (locatiemanager De Zoetelaar): "Zorgmensen denken wel eens: we gaan lekker restaurantje spelen. Maar zo werkt het niet"

Conclusie

Afgezien van de onzekere economie liggen de uitdagingen voor ondernemers voor een groot deel op de arbeidsmarkt. Vergrijzing kan de krapte op de arbeidsmarkt binnen een paar jaar weer doen terugkeren. In dat geval is het een belangrijke rem op de groeiomgankelijkheden van het bedrijfsleven. Mensen die momenteel langs de kant van de arbeidsmarkt staan en graag mee willen doen, kunnen een deel van de toekomstige arbeidsvraag invullen. Zij vragen soms wel extra begeleiding. Het blijft als ondernemer dan ook van belang om het reeds aanwezige personeel actief te houden (bijvoorbeeld waar het gaat om bijscholing), perspectief te bieden en hun arbeidsproductiviteit te verhogen. De geïnterviewde ondernemers geven aan dat sociaal ondernemerschap vooral moet voortkomen uit visie en overtuiging, maar de financiële randvoorwaarden kunnen wel een handje helpen.

Aanbevelingen

Wees je als ondernemer bewust van de gevolgen die een toekomstige krapte op de arbeidsmarkt kan hebben voor de continuïteit van de onderneming. Maak een personeelsplanning voor verschillende scenario's, zowel aan de vraag- als aanbodzijde van de arbeidsmarkt.

De populatie van werkenden en werkzoekenden zal voor een steeds groter deel gaan bestaan uit ouderen. Zorg ervoor dat zij hun waarde voor de onderneming behouden en maak gebruik van de beschikbare regelingen om hen in dienst te nemen of te houden.

Houd alle kanalen open wanneer u op zoek bent naar mensen en kijk op regionale schaal. Zowel binnen de beide gemeenten, het WGSP en het UWV Werkbedrijf is er veel kennis over het nog te benutten arbeidspotentieel. Deze instanties helpen u graag verder in uw zoektocht naar geschikt en gemotiveerd personeel.

Bent u een idealist of een realist? Sociaal ondernemerschap toont uw maatschappelijke betrokkenheid en straalt af op uw onderneming en werknemers. Maar u creëert hiermee ook een concurrentievoordeel en onderscheidend vermogen en het kan zelfs noodzakelijk zijn om deel te nemen aan (regionale) aanbestedingen. Overweeg op welke manier het kan bijdragen aan uw bedrijfsvoering.